

УДК 378.04:7.012]:745/749

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-3\(198\)-110-114](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-3(198)-110-114)

Дяченко Алла

ORCID iD <http://orcid.org/0000-0003-4496-5931>

КОНЦЕПЦІЇ ЕТНОДИЗАЙНУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ У МИСТЕЦЬКИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

- A** *Висвітлено сутність поняття «етнодизайн». Розглянуто особливості засобів використання етнодизайну у творчих соціокультурних проєктах майбутніми та провідними дизайнерами, їх значення та важливість. Проаналізовано концепції етнодизайну та специфіку їхнього використання у різні часові проміжки. Відмічено, що виникає потреба у національній ідентичності в суспільстві, потреба позиціонувати продукт на міжнародному ринку як певний національний бренд, відбувається переосмислення посилання на культурну спадщину. У сучасних мистецьких закладах етнодизайн повинен надихати, спонукати майбутніх дизайнерів до творчої, науково-пошукової, аналітичної, пізнавальної діяльності.*

Ключові слова: етнодизайн; етнічний дизайн; етностиль; дизайнер; концепції

- S** *Dyachenko Alla. Concepts of ethnodesign in the future designers' training at the artistic higher education institutions. The article highlights the essence of the concept «ethnodesign». Features of using ethnodesign tools in creative socio-cultural projects of artistic institutions by future and leading designers are considered. The following etnotematics are rethinking: national motives of folk culture, fine and decorative arts, architecture, interest in traditional decoration and colors. The author analyzes the concepts of ethnodesign and the specifics of its use in different time periods. Cosmopolitanism of design solutions and internationality of figurative language make design products understandable for the masses, regardless of religious, national, ideological, etc. Therefore, there is a need for national identity in society, the need to promote the product on the international market as a national brand, there is a rethinking of the reference to cultural heritage. In modern artistic institutions, ethnodesign encourages future designers to engage in creative, research, analytical, and cognitive activities. Modern ethnodesign should successfully combine elements of traditional decorative and applied art solutions, as well as a combination of aesthetically related colorful and graphic properties. Understanding the complexity of national traditions and bold experiments of design students shows the polystylistic variety of author's interpretations in the General line of postmodern ethnic romanticism. The ethnodesign inspires by folk art and ethnic motives. It is applied the stylistic and decorative techniques for folk art and crafts development in interior design, graphic works, landscape design, industrial design, and clothing design. Despite the freedom in global design, the national design space remains an insufficiently formed model of national design, so further development is a priority for Ukrainian design theorists and practitioners.*
- Key words:** ethnodesign; ethnic design; ethnic style; designer; concepts

Дяченко Алла Володимирівна, кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри промислового дизайну і комп'ютерних технологій, Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука, Україна

Dyachenko Alla, Candidate of pedagogical sciences, associate professor of the department of industrial design and computer technologies, head of postgraduate education department, Kyiv state Academy of decorative and applied arts and design named after Mikhail Boychuk, Ukraine

E-mail: diachenko.alla@yandex.ua

Українська дизайнерська культура повинна розвиватися на основі активного пошуку форм діалогу національного з глобальним в ній: відтворювати предметно-просторові структури, пов'язані із глибинною традицією та водночас генерувати інноваційні форми для вигідного оновлювання національного менталітету в діалогах з іншими культурами.

В. Даниленко

Актуальність проблеми. Актуальним напрямом розвитку освітнього простору сьогодення є етнодизайн. У мистецьких закладах вищої освіти (ЗВО) майбутні дизайнери повинні бути здатними адаптуватись до умов ринку праці та змінювати предметно-просторове середовище, яке має значний вплив на світогляд людини. Будь-який продукт створений дизайнером з елементами українського національного стилю здійснює особливий вплив на людину, створюючи привабливий образ, який легко запам'ятовується. Намагаючись надати своїй продукції національного колориту, працюючи лише на вітчизняному ринку, не маючи достатньої практики в комерційній діяльності, дизайнери часто не використовували потенціал народної творчості. Важливо створити такі об'єкти, які допоможуть підняти рівень національного сприйняття для широкого кола споживачів, зробити етнодизайн інструментом формування культури художнього дизайну та національної обізнаності.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Розвитком етнодизайну, пошуком українського національного стилю як пріоритетного завдання майбутніх фахівців і суспільства займалися Є. Антонович, А. Руденченко, В. Тищенко, А. Бровченко, Н. Трегуб, Ю. Легенький та ін. Наявність «нового українського стилю», створення національних моделей на основі народних традицій досліджували Д. Бородаєв, Ю. Римаренко, С. Пріщенко. Унікальність українського дизайну розкрито у працях П. Татаївського, В. Даниленко, Ю. Афанасьєва, В. Сидоренко та ін. Особливості вивчення дизайну у ЗВО розглядали М. Близнюк, Л. Оршанський, О. Кудря, Б. Голик, Ю. Роїк та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Дослідженням етнодизайну присвячена велика кількість наукових напрацювань, водночас варто більше уваги приділяти саме проблемі створення виробів із використанням українського етностилю та вивченню цих питань майбутніми дизайнерами.

Метою статті є висвітлення потреби і бажання суспільства підкреслити свої культурно-мистецькі корені, належність до української культури через появу нових виробників, нових брендів продукції, що пропонують переосмислення народного мистецтва. Саме навички та знання студентів мистецьких закладах вищої освіти можуть становити основу створення національної моделі дизайну на підґрунті народних традицій, що спонукатиме виготовлення оригінальних зразків мистецтва та дозволить сформувати «новий українській стиль».

Викладення основного матеріалу дослідження. У постіндустріальний період розвитку суспільства сучасний дизайн намагається позбутися диктату промисловості та технологій, більше уваги акцентується на загальнолюдських цінностях, на духовному світі людини мовою художніх образів, соціокультурних цінностей і традиційних символів.

Етнічний дизайн – це саме той мистецький напрям, який з'явився як альтернатива технократизму сучасного життя і підживлюється прагненням зберегти ідентичність популярної культури.

Термін «етнодизайн» утворюється поєднанням двох слів – «етнічний» і «дизайн». Водночас «етно» використовують майже в усіх науках, що вивчають народність (наприклад, етнопсихологія, етнолінгвістика, етнографія тощо). Він виникає з «етносу» (грец. – ethnos), що означає націю, стійку спільноту людей, історично сформовану на певній території. Етнічна (народна) – приналежність до конкретного народу, його культури, традицій [13, с. 87].

Із розвитком промислового виробництва етнодизайн почав втрачати свої позиції. Однак сучасні глобалізаційні процеси заохочують національну самоідентифікацію в дизайні, що відображається в різних етнічних формах. Наприклад, Україні, як європейській країні з глибокими історичними та культурними традиціями, притаманні подібні прагнення. Україна – один з найбільших центрів дизайнерської культури на пострадянському просторі, наголошує Д. Бородаєв [5, с. 21].

Створення національної моделі дизайну на народних традиціях призвело до виникнення оригінальних зразків мистецтва та дозволило вченим встановити наявність «нового українського стилю», що чітко вказувало на бажання українського творчого інтелекту представляти особливості художнього погляду власної нації [2, с. 44].

У цьому аспекті дуже слушною є думка Л. Оршанського, який зауважує, що проєктуючи новий витвір, надаючи йому відповідних функціональних й естетичних властивостей, сучасний дизайнер таким чином «проєктує» людину майбутнього, яка буде жити у новому, зміненому середовищі та користуватися естетично досконалими об'єктами [14, с. 3].

Етнодизайн, як багатогранна концепція, поєднує художні, технічні, дизайнерські, культурні, мистецькі та етнічно-національні особливості. З іншого боку, етнодизайн виступає своєрідною трансформацією елементів національної культури, зокрема декоративного мистецтва, в сучасні

промислові виробу, тобто в етнодизайн, що поєднує традиційне декоративно-прикладне мистецтво із сучасними промисловими технологіями [10, с. 33].

Розглядаючи етнодизайн, як вид творчої художньо-проектної діяльності, М. Близнюк підкреслює його культурно-мистецькі засади, які поєднують традиції декоративно-прикладного мистецтва та новітні технології дизайну, що надає необмежені навчально-виховні та творчо-розвивальні можливості [4, с. 247].

Етнічне оформлення в сучасних умовах – це інноваційна тенденція розвитку культурної спадщини. Так, сучасний етнодизайн повинен успішно поєднувати елементи рішень традиційного декоративно-прикладного мистецтва, а також естетично пов'язаних барвистих і графічних властивостей. Розуміння складності національних традицій і сміливих експериментів молодих студентів-дизайнерів наочно показує полістилістичну різноманітність авторських інтерпретацій у загальній лінії постмодерного етнічного романтизму [13, с. 94].

Водночас формувати у майбутніх дизайнерів риси справжнього професіонала доцільно з урахуванням засад етнопедagogіки та етнодизайну, а сучасна професійна мистецька освіта, яка априорі зорієнтована на розвиток творчої особистості, повинна базуватися на здобутках національної української культури [15, с. 172].

Не можемо не погодитися з позицією Л. Оршанського про те, що сучасний дизайнер повинен обов'язково здобути фах у мистецьких закладах вищої освіти, а також постійно вдосконалювати кваліфікацію, використовувати нові досягнення науки, техніки, новітні матеріали й інноваційні технології виробництва. Освіта дизайнера має швидко реагувати на новації, а пріоритетними стають творчий підхід до підготовки, становлення й розвитку майбутнього фахівця [14, с. 49-50].

Формування фахівця, як творчої особистості, яка здатна не лише продукувати оригінальні ідеї, а й втілювати їх у життя, є однією з найактуальніших соціально-педагогічних проблем [12, с. 292].

Саме в цьому контексті вивчення етнодизайну сприятиме формуванню відповідних компетентностей, розвиватиме якості, що відповідають як сучасним запитам національної ідентифікації, так й творчому потенціалу майбутнього дизайнера.

У процесі професійної підготовки майбутніх фахівців з дизайну освітній простір доцільно формувати на підґрунті етнопедagogічного підходу, опануванні народних художніх традицій, їхньої інтерпретації у проектно-творчій діяльності студентів [6, с. 87].

Водночас це ставить вимоги не лише в контексті організації навчального процесу, але й до професійних якостей викладачів, їхнього іміджу, зовнішнього вигляду, вміння враховувати сучасні модні тенденції як складника професійного становлення та засобу педагогічного впливу [9, с. 42].

Українське народне вбрання неможливо уявити без різноманітних прикрас, що поєднують у собі ідеї гармонійної краси та практичності, можливості використання індивідуального дизайну та декоративних форм в одному комплекті. Орнаменти надають традиційній системі певний експресіоністський відтінок. Жіночі сукні – це органічна частина народної культури, та їх використання в сучасному вбранні, якщо це доречно в просторі та часі, може стати містком, що поєднує сучасну молодь із традиціями народної творчості [11, с. 2].

Сучасні прикраси з перлів у більшості випадків мають інтерпретаційний канонічний характер. Цікавішими є експерименти постмодерністської геометрії тривимірних бусинок структур, коріння яких у простому середовищі селянських предметів, і разом із життєвою силою селянського мистецтва відчують смак благородно-вишуканої стриманості та моногеометричної форми. Може бути і делікатна асоціація із джерелом творчості (й у цьому випадку, крім традиційних національних інтерпретацій у роботі молодих вітчизняних фахівців із графічного дизайну орнаментів і ткацтва, килимів, писанок), знання, що часом не мають значення для мистецтва, наприклад, стереометрія, біоніка, кристалографія тощо) – відмінний і гармонійний результат.

Вибрана концепція рекламних плакатів оригінальних творів із бісеру («Геометрія бісеру») передбачає підпорядкування блоків шрифтів і назв композиційному розташуванню ювелірних виробів на фотографіях, тобто роботі з типографією. Типографія взагалі стосується всього декору, методу вибору, шрифту та композиції шрифту. Прикладом революційного застосування є типографія російського та українського футуризму (початок ХХ століття) та тенденції в дизайні «Нової хвилі» та «Швейцарської школи» (кінець ХХ – початок ХХ століття).

Відродження національної культури – це процес якісного оновлення її основних елементів, що означає їхнє повноцінне функціонування відповідно до потреб сучасного та майбутнього розвитку, національного життя. «Почуття етнічної приналежності в сучасних індустріальних суспільствах має компенсаторну функцію. Ознаки етнічності на естетичному рівні залежать від виробничого процесу, предметів і предметів, ознак і стилів» [7, с. 101].

Є. Антонович вважає, що універсальність національної культури як явища, інтегрує досягнення українського народу та має характеристики гармонійного саморозвитку, потребує такої соціокультурної організації суспільства, яка б сприяла систематичному духовному та культурному розвитку кожної людини. Національна культура, яка має високий освітній та освітній потенціал, є потужним фактором розвитку людини, соціалізації, індивідуалізації та етнічної та культурної ідентифікації [1, с. 8].

Країни, які нині є лідерами у галузі дизайну, включаючи етнічні елементи у свої виробу, підкреслюють національну ідентичність, намагаються інтегрувати свою культуру зі

світом і стають об'єднуючим фактором суспільства у своїй країні. Різні сфери дизайну використовують народну, етнічну культуру як джерело натхнення, але нині ця практика набирає популярності. Інтерес до популярної культури стає не лише тимчасовим трендом, а й певною культурною політикою компаній і навіть країн.

Водночас суттєвою проблемою є концепція «псевдо-націоналізації». Намагаючись надати своїй продукції національного колориту, працюючи лише на вітчизняному ринку, не маючи достатньої практики в комерційних закупівлях, дизайнери часто не використовували потенціал народної творчості, а лише йшли поверхнево. На жаль, на даний момент геніальні засоби українського мистецтва та ремесла, такі як стилізовані та геометрично формалізовані природні форми, фантастичні риси, українські кольори, імітація технік і застосувань колажу залишаються поза досяжністю більшості дизайнерів, хоча є позитивні приклади сучасної реклами [3, с. 11].

І нині, коли мова йде про концепцію етнодизайну, важливо створити такі об'єкти, що допоможуть підняти рівень національного сприйняття широкого кола споживачів, зробити етнодизайн інструментом для формування культури художнього дизайну та національної обізнаності [8, с. 38].

Зараз бачимо спроби окремих дизайнерів чи керівників агентств створити концептуальний, сучасний, значущий продукт, поєднуючи нову візуальну мову з архетипами народної культури (дизайнерська студія Юрка Гуцулака, студія дизайну «Venko»). Представники поєднання традиційних етнічних мотивів із міжнародною стилістикою намагаються застосувати раціональний підхід до вирішення проблем комунікації. Концептуалізм виражається через чітке розуміння завдання, створення загальної ідеї, її візуалізацію та відповідність вимогам замовника. Тому все більше етнічних мотивів використовується для створення загальнодержавного, з іншого боку, універсального продукту, який допоможе інтегрувати нашу культуру для різних груп населення України та поширити її по всьому світу. Поступово поверхове цитування відходить у бік складного стилю, до відродження народної культури [11, с. 4].

Посилання на українські етнічні традиції в костюмуванні має велике значення в галузі культурної творчості. Важливо переосмислити принципи пошиття одягу та народних прикрас, трансформацію традиційних прийомів при створенні колекції *pret-a-porte*, масового одягу. Якісний продукт із витонченим використанням традиційного етнічного елемента допоможе визначити український костюм у світових модних процесах і сприятиме національній самоідентифікації українців.

Сучасний стан суб'єктивної культури демонструє несподіваний поворот у смаках споживачів, де все частіше споживач хоче бачити емоційний елемент, виражений певними художніми засобами. Такі тенденції в дизайнерській культурі зумовлені складністю та розвитком візуального середовища, розвитком телебачення, комп'ютерних

технологій, засобів масової інформації, реклами, в яких права на надання інформації були не мовними засобами, а засобами ефективно створеного візуального образу. На ці процеси також впливали теоретичні концепції проєктної культури, що також виражаються у відповідних образах проєкту, завдяки яким дизайнери поступово вчать бачити різні підходи до формування сучасних виробів [14, с. 97].

Для сучасного дизайнера це окреме джерело формування з широким спектром етнокультурних мотивів, включення яких у сучасні речі має відбуватися не спонтанно, а підкорятися певним законам. Варто також відзначити, що кожна галузь дизайну має своє ставлення до процесу проєктування речей та їхніх матеріально-технічних можливостей, що, в свою чергу, впливає на втілення етнічних і культурних мотивів.

Зростає усвідомлення того, що прості матеріальні потреби не можуть мати абсолютного значення в житті чи дизайні. У тренді культурних цінностей тема традиційного народного мистецтва, регіональних культурних цінностей починає звучати все більше і більше, на основі чого формується нова авангардна тенденція. Тут піклуються про охорону народних промислів і спроби відродити втрачену ідентичність культури, забуту в тематичному світі «міжнародного» дизайну [14, с. 98].

Отже, поява техносвіту, криза «інтернаціонального стилю» викликали зростаючий інтерес до матеріального світу як відображення культурних традицій, його етнічної та культурної своєрідності. Визнаючи культурну спадкоємність традиції, нова етнокультурна течія бачить перш за все традиційну пам'ять про колективну пам'ять людей. Останнім часом процес формування нового явища в культурі проєкту, основним пафосом якого є його культурно-екологічна спрямованість, спрямований на усунення суперечностей, таких як «міжнародне – національне», «традиції – новаторство», «специфічне – універсальне».

Розглянуті тенденції та сучасні концепції етнодизайну, безумовно, мають вплив на формування підходів до організації освітнього процесу при підготовці майбутніх дизайнерів, яка поєднує: розвиток свідомості, фахове мислення, виробничу задачу, проєктну культуру, інтегративну якість особистості, рефлексивну взаємодію в творчому процесі, активність, креативність та інші елементи [6, с. 87].

Висновки з даного дослідження. Отже, відроджуючи український етностиль, необхідно змінити архаїчне ставлення до нього як до засобу «зовнішнього прикрашання» виробів та об'єктів. У контексті підготовки майбутніх дизайнерів доцільно здійснити такі кроки:

- підвищити частину студентів, що навчаються за спеціальністю «Дизайн», шляхом збільшення держзамовлення на неї;
- створити у профільних міністерствах (із залученням провідних фахівців із дизайну та ергономіки) служби розвитку галузевого дизайну та моніторингу міжнародного ринку відповідної товарної продукції;

– розробити засади зі стимулювання підприємств, що освоюють нові виробни, дизайн-ергономічні властивості яких відповідають або перевищують світові стандарти;
 – розробити дизайнерські та ергономічні стандарти до перспективних видів продукції промислового комплексу;
 – впровадити щорічні відзнаки для найкращих вітчизняних розробок з етнодизайну та стимулювати товаровиробників такої продукції;
 – створити на базі Національного комплексу «Експоцентр України» постійно діючий етнодизайнерський виставковий науково-методичний центр, експозиція якого відтворювала б рівень і перспективи моделювання вітчизняної промислової продукції.

Перспективами подальших розвідок із цього напрямку є залучення майбутніх фахівців із етнодизайну до пропагування національних особливостей України, розроблення легко впізнаваних елементів національного стилю, демонстрація яких у промислових виробках буде сприяти міжнародному спілкуванню.

Список використаних джерел

1. Антонович Є. Етноренесанс в культурі ХХ ст. та їхні етнодизайнерські виміри. *Етнодизайн: європейський вектор розвитку і національний контекст* : зб. наук. праць / за ред. Є. Антоновича. Полтава : ПНПУ, 2015. Кн. 1. С. 7–11.
2. Афанасьєв Ю. Етностиль у контексті етнокультурної, національної та глобалізаційної парадигм. *Мистецтвознавчі записки* : зб. наук. праць. Київ : Міленіум, 2011. Вип. 19. С. 197–202.
3. Білий В. Проблема формування творчої особистості у галузі декоративно-вжиткового мистецтва у контексті глобалізації сучасних художніх процесів (на прикладі Косівського осередка художньої обробки дерева). *Вісник ХДАДМ*. 2008. № 10. С. 10–15.
4. Близнюк М. М. Методична система навчання етнодизайну на основі використання інформаційних технологій: майбутньому художнику декоративно-прикладного мистецтва. *Мистецька освіта: методологія, теорія, практика* : зб. наук. пр. / Київська держ. акад. декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука. Київ : ТОВ «Юрка Любченка», 2019. Вип. 1. С. 247–255.
5. Бородаєв Д. Особенности формирования этнической стилиевой модели вбдизайна в условиях глобализации. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтва*. 2005. № 9. С. 19–30.
6. Голик Б. Г. Роль етнодизайну в процесі професійної компетентності майбутніх викладачів. *Етнодизайн у контексті українського національного відродження та європейської інтеграції* : зб. наук. праць. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2019. Кн. 2. С. 85–88.
7. Даниленко В. Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури. Харків: ХДАДМ «Колорит», 2005. 243 с.
8. Даниленко В. Майбутнє європейського дизайну. Харків : ХДАДМ «Колорит», 2007. 197 с.
9. Дяченко А. В. Порівняльний аналіз дизайну одягу викладача сучасності на прикладі викладачів зарубіжних країн. *Імідж сучасного педагога*. 2019. № 1 (184). С. 42–46. URL: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2019-1\(184\)-42-46](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2019-1(184)-42-46)
10. Кара-Васильєва Т. Формування дизайну в Україні художниками авангарду. *Нариси з історії українського дизайну ХХ ст.* : зб. статей. Київ : Фенікс, 2012. С. 33–34.
11. Кремень В. Г. Підну відповідь викликам ХХІ століття. *Професійно-технічна освіта*. 2006. № 4. С. 2–4.
12. Кудря О. Формування в студентів знань з етнодизайну в процесі опанування навчальної дисципліни «Технологічний практикум». *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2020. Вип. 3. С. 291–299. URL: <https://doi.org/10.31494/2412-9208-2020-1-3-291-299>
13. Легенький Ю. Дизайн: культурологія та естетика. Київ : КДУТД, 2000. 272 с.
14. Оршанський Л. Сучасні вимоги й особливості професійної підготовки майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент*. 2020. № 15. С. 43–56. URL: <https://doi.org/10.37041/2410-4434-2020-15-3>
15. Роїк Ю. Етнодизайн кераміки як складова професійної підготовки майбутніх фахівців декоративно-прикладного мистецтва. *Молодь і ринок*. 2018. № 11. С. 171–176.

References

1. Antonovych, Ye. (2015). Etnorenesansy v kulturi KhKh st. ta yikhni etnodyzainerski vymiry [Eternarians in the culture of the twentieth century and their anodisieres measurement.]. In Ye. Antonovych (Ed.), *Etnodyzain: yevropeyskyi vektor rozvytku i natsionalnyi kontekst [Ethnodesign: European vector of development and national context]*: zb. nauk. prats (Bok. 1, pp. 7-11). Poltava: PNPU [in Ukrainian].
2. Afanasev, Yu. (2011). Etnostyl u konteksti etnokulturnoi, natsionalnoi ta hlobalizatsiinoi paradyhm [Ethnic style in the context of ethno-cultural, national, and global paradigms]. In *Mystetstvovnavchi zapysky [Art notes]*: zb. nauk. prats (Is. 19, pp. 197-202). Kyiv: Milenium [in Ukrainian].
3. Bilyi, V. (2008). Problema formuvannya tvorchoi osobystosti u haluzi dekoratyvno-vzhytkovoho mystetstva u konteksti hlobalizatsii suchasnykh khudozhnykh protsesiv (na prykladi Kosivskoho oseredka khudozhnoi obrobky dereva) [The problem of forming a creative personality in the field of decorative and applied arts in the context of the globalization of modern artistic processes (on the example of the Kosovo center for artistic wood processing)]. *Visnyk KhDADM [HDADM Bulletin]*, 10, 10-15 [in Ukrainian].
4. Blyzniuk, M. M. (2019). Metodychna systema navchannya etnodyzaynu na osnovi vykorystannya informatsiynykh tekhnolohiy: maybutn'omu khudozhnyku dekoratyvno-prykladnoho mystetstva [Methodical system of teaching ethnodesign based on the use of information technologies: the future artist of decorative and applied arts]. In *Mystets'ka osvita: metodolohiya, teoriya, praktyka [Art education: methodology, theory, practice]*: zb. nauk. prats (Is. 1, pp. 247-255). Kyiv: TOV «Yurka Lyubchenka» [in Ukrainian].
5. Borodaev, D. (2005). Osobennosti formirovaniya etnicheskoy stilevoy modeli vebdizayna v usloviyah globalizatsii [Features of forming an ethnic style model of web design in the context of globalization]. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dyzainu i mystetstv [Bulletin of the Kharkiv State Academy of Design and Arts]*, 9, 19-30 [in Ukrainian].
6. Holyk, B. H. (2019). Rol' etnodyzaynu v protsesi profesiyanoi kompetentnosti maybutnykh vykladachiv [The role of ethnic design in the process of professional competence of future teachers]. In *Etnodyzayn u konteksti ukraiyins'koho natsional'noho vidrodzhennya ta yevropeys'koyi intehratsiyi [Ethnodesign in the context of Ukrainian national revival and European integration]*: zb. nauk. prats (Bok. 2, pp. 85-88). Poltava: PNPU im. V.H. Korolenka [in Ukrainian].
7. Danylenko, V. (2005). *Dyzain Ukrainy u svitovomu konteksti khudozhno-proektnoi kultury [Design of Ukraine in the world context of art and design culture]*. Kharkiv: KhDADM «Koloryt» [in Ukrainian].
8. Danylenko, V. (2007). *Maibutnie yevropeyskoho dyzainu [The future of European design]*. Kharkiv: KhDADM «Koloryt» [in Ukrainian].
9. Dyachenko, A. V. (2019). Porivnyal'nyy analiz dyzaynu odyahu vykladacha suchasnosti na prykladi vykladachiv zarubizhnykh krayin [Comparative analysis of modern teacher's clothing design on the example of teachers from foreign countries]. *Imidzh suchasnoho pedahoha [The image of a modern teacher]*, 1 (184), 42-46. Retrieved from [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2019-1\(184\)-42-46](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2019-1(184)-42-46) [in Ukrainian].
10. Kara-Vasylijeva, T. (2012). Formuvannya dyzainu v Ukraini khudozhnykamy avanhardu [Formation of design in Ukraine by avant-garde artists]. In *Narysy z istorii ukraiynskoho dyzainu [Essays on the history of Ukrainian design of the twentieth century XX st.]*: zb. statei (pp. 33-34). Kyiv: Feniks [in Ukrainian].
11. Kremen, V. H. (2006). Hidnu vidpovid vyklykam ХХІ stolittia [A worthy response to the challenges of the XXI century]. *Profesiino-tekhnichna osvita [Vocational and technical education]*, 4, 2-4 [in Ukrainian].
12. Kudrya, O. (2020). Formuvannya v studentiv znan' z etnodyzaynu v protsesi opanuvannya navchal'noyi dystsypliny «Tekhnolohichnyy praktykum» [Formation of students' knowledge of ethnic design in the process of mastering the discipline "Technological Workshop"]. *Naukovi zapysky Berdyanskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Seriya: Pedahohichni nauky [Scientific notes of Berdyansk State Pedagogical University. Series: Pedagogical sciences]*, 3, 291-299. Retrieved from <https://doi.org/10.31494/2412-9208-2020-1-3-291-299> [in Ukrainian].
13. Lehenkyi, Yu. (2000). *Dyzain: kulturolohiya ta estetyka [Design: cultural studies and aesthetics]*. Kyiv: KDUTD [in Ukrainian].
14. Orshans'kyy, L. (2020). Suchasni vymohy u osoblyvosti profesiyanoi pidhotovky maybutnykh dyzayneriv u zakladakh vyshchoyi osvity [Modern requirements and features of professional training of future designers in higher education institutions]. *Mystets'ka osvita: zmist, tekhnolohiy, menedzhment [Art education: content, technology, management]*, 15, 43-56. Retieved from <https://doi.org/10.37041/2410-4434-2020-15-3> [in Ukrainian].
15. Royik, Y. U. (2018). Etnodyzayn keramiky yak skladova profesiyanoi pidhotovky maybutnykh fakhivtsiv dekoratyvno-prykladnoho mystetstva [Ethnodesign of ceramics as a component of professional training of future specialists in decorative and applied arts]. *Molod' i rynek [Youth and the market]*, 11, 171-176 [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції
авторського оригіналу: 18.05.2021